Obsah

O autorech V
Autoři jednotlivých kapitol VII
Předmluva k prvnímu vydání IX
Předmluva k druhému vydání XI
Seznam zkratek XIX

§ 1 Historie a teorie mezinárodního práva 1
I. vývoj mezinárodního práva 1
II. Klasické a soudobé mezinárodní právo 5

§ 2 Pojem a právní povaha mezinárodního práva veřejného 8
I. Pojem a zvláštnosti mezinárodního práva 8
Zvláštnosti mezinárodního práva jako samostatného systému práva 11
II. Mezinárodní právo a mezinárodní politický systém 14
1. Mezinárodní vztahy a mezinárodní politika 14
1.1 Vztah mezinárodního práva k zahraniční a mezinárodní politice ... 15
III. Obecné mezinárodní právo 16
IV. Zásady a normy mezinárodního práva 18
V. Ius cogens (imperativní normy) 19
VI. Mezinárodní společenství a nový mezinárodněprávní řád 21

§ 3 Prameny mezinárodního práva a jejich vzájemný vztah 23
I. Mezinárodní smlouvy právotvorné a kontraktuální 23
II. Mezinárodněprávní obyčeje a jejich identifikace 25
III. Obecné zásady právní 26
IV. Soudní rozhodnutí 27
V. Názory znalců mezinárodního práva 28
VI. Equita 29
VII. Akty mezinárodních organizací 30
VIII. Soft law 33
IX. Jednostranné akty států 35
X. Kodifikace mezinárodního práva 37

§ 4 Mezinárodní právo a právo vnitrostátní 40
I. Teorie dualismu a monismu 40
II. Praxe hlavních evropských států 41
III. Mezinárodní právo v anglosaském právním systému 43

IV. Samovykonatelné smlouvy (self-executing treaties) ... 45
V. Poměr práva mezinárodního veřejného a soukromého ... 47

§ 5 Subjekty mezinárodního práva ... 49
I. Státy a jejich třídění ... 50
1. Třídění států ... 52
II. Mezinárodní organizace ... 54
Subjektivita mezinárodních organizací ... 54
III. Mezinárodní výbor Červeného kříže, řád maltézských rytířů, právní status Vatikánského městského státu a Svatého stolce ... 56
IV. Státy pod mezinárodním protektorátem ... 61
V. Právní postavení Tchaj-wanu, Hongkongu a Macaa ... 63
VI. Jednotlivci ... 66
VII. Nestátní aktéři ... 68
VIII. Národ a menšiny, právo na sebeurčení ... 71
IX. Nadnárodní korporace ... 72

§ 6 Vznik a uznání státu, uznání vlád, zánik státu ... 74
I. Vznik států ... 75
II. Základní práva a povinnosti států ... 78
1. Práva a povinnosti de facto režimů ... 79
III. Uznání státu ... 80
1. Uznání státu a vlády de facto a de iure ... 82
IV. Zánik státu ... 84

§ 7 Suverenita státu a jurisdikce ... 85
I. Moderní pojetí státní suverenity ... 85
II. Územní suverenita, územní výsost ... 87
III. Nabývání státního území a státní hranice ... 87
IV. Jurisdikce státu ... 90
V. Jurisdikční imunita státu ... 91

§ 8 Státní orgány pro mezinárodní styky ... 93
I. Vnitřní orgány státu pro mezinárodní styky ... 95
1. Hlava státu ... 96
2. Vláda ... 97
3. Ministr zahraničních věcí ... 97
4. Jiné vnitrostátní orgány pro mezinárodní styky ... 98
II. Zahraniční orgány státu pro mezinárodní styky ... 99
1. Diplomatické mise ... 99
1.1 Výsady a imunity diplomatických zástupců a příslušníků jejich rodin ... 103
2. Zvláštní mise ... 104
3. Stálé mise při mezinárodních organizacích, delegace v mezinárodní organizaci a na mezinárodní konferenci ... 105
4. Vojenská jednotka, vojenská loď a vojenská letadla ... 107
5. Konzulární úřad ... 107

§ 9 Obyvatelstvo a jednotlivci ... 114
I. Státní občané (příslušníci) ... 114
II. Cizinci ... 118
III. Osoby bez státní příslušnosti (apolité, apatridé) ... 120
IV. Migrace ... 121
V. Uprchlíci ... 123
VI. Územní (politický) azyl ... 124

§ 10 Mezinárodněprávní ochrana základních lidských práv ... 125
I. Univerzální systém ochrany lidských práv (v rámci OSN) ... 125
II. Evropský systém ochrany lidských práv, další regionální systémy ochrany lidských práv ... 130
1. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ... 130
1.1 Řízení před Evropským soudem pro lidská práva ... 132
2. Evropská sociální charta ... 135

§ 11 Mořské právo a právní režim mezinárodních řek ... 138
I. Mořské právo ... 138
1. Vnitřní vody ... 140
2. Teritoriální (pobřežní) moře ... 142
3. Přilehlá zóna ... 144
4. Výlučná ekonomická zóna ... 144
5. Volné moře ... 145
6. Souostrovní státy ... 147
7. Kontinentální šelf ... 148
8. Oblast mořského dna a jeho podzemí za hranicemi národní jurisdikce ... 150
II. Právní režim hraničních a mezinárodních řek ... 152
1. Pohraniční řeky ... 152
2. Mezinárodní řeky ... 152

§ 12 Právní režim vzdušného a kosmického prostoru a nebeských těles ... 154
I. Právní režim vzdušného prostoru ... 154
II. Právní režim kosmického prostoru a nebeských těles ... 159

§ 13 Právní režim Antarktidy a Arktidy ... 168
I. Právní režim Antarktidy ... 168
II. Právní režim Arktidy ... 174

§ 14 Mezinárodní orgány a organizace ... 177
I. Mezinárodní orgány ... 177
II. Mezinárodní organizace ... 178
1. Třídění mezinárodních organizací ... 178
2. Univerzální mezinárodní organizace ... 180
2.1 Organizace spojených národů ... 180
2.2 Mezinárodní odborné organizace přidružené k OSN ... 184
2.3 Světová obchodní organizace ... 184
3. Regionální mezinárodní organizace ... 187

3.1 Oblastní dohody ... 187
3.2 Organizace kolektivní sebeobrany ... 188
3.3 Další regionální organizace ... 190
3.3.1 Rada Evropy ... 190
3.3.2 Evropská unie ... 191

§ 15 Pokojné řešení mezinárodních sporů ... 195
I. Zásada pokojného (mírového) řešení sporů ... 195
II. Druhy mezinárodních sporů ... 196
III. Diplomatické prostředky řešení sporů ... 198
1. Přímé diplomatické jednání (negociace) ... 198
2. Dobré služby a zprostředkování (mediace) ... 198
3. Vyšetřovací a smírčí komise (konciliace) ... 198
IV. Mezinárodní soudnictví v širším smyslu ... 199
1. Mezinárodní rozhodčí řízení ... 199
1.1 Rozhodčí tribunály pro mořské právo ... 200
2. Mezinárodní soudní řízení ... 200
2.1 Mezinárodní soudní dvůr ... 202
2.2 Mezinárodní tribunál pro mořské právo ... 205

§ 16 Mezinárodní odpovědnost státu a formy donucení ... 208
I. Obecné principy odpovědnosti státu ... 208
II. Odpovědnost států za škodu způsobenou činností nezakázanou mezinárodním právem ... 212
III. Formy donucení ... 214

§ 17 Mezinárodní smlouvy a otázky sukcese států ... 219
I. Vídeňská úmluva o smluvním právu z roku 1969 ... 219
II. Vídeňská úmluva o smluvním právu mezi státy a mezinárodními organizacemi a mezinárodními organizacemi navzájem ... 224
III. Sukcese států do smluv ... 225

§ 18 Mezinárodní právo životního prostředí ... 227
I. Vymezení pojmu mezinárodní ochrany životního prostředí ... 227
II. Zásady, na kterých spočívá mezinárodněprávní ochrana životního prostředí ... 228
III. Smlouvy v oblasti mezinárodněprávní ochrany životního prostředí ... 232

§ 19 Právo ozbrojených konfliktů a právo mezinárodní bezpečnosti ... 237
I. Zákaz použití ozbrojené síly (ius ad bellum) a agrese ... 237
1. Zásada zákazu použití síly v Chartě OSN a obyčejovém mezinárodním právu ... 237
2. Sebeobrana v mezinárodním právu ... 240
3. Agrese ... 245
II. Právo ozbrojených konfliktů (ius in bello), mezinárodní humanitární právo ... 247
1. Základní zásady mezinárodního válečného práva ... 249
2. Prameny válečného práva ... 250

3. Počátek války 252
4. Ozbrojené síly 252
5. Zakázané prostředky a způsoby vedení války 253
5.1 Zákaz hrozby a použijí jaderných zbraní 257
6. Válečná okupace 259
7. Ukončení válečného stavu 259
8. Ochrana obětí války 260
9. Vnitrostátní ozbrojené konflikty 261
III. Neutralita za ozbrojeného konfliktu (prostá válečná neutralita) 262
1. Prostá válečná neutralita 262
2. Trvalá neutralita 263
IV. Mezinárodní trestní jurisdikce 265

Věcný rejstřík 271